

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 190. An & qualiter repetentibus bona malè alienata opponi possit exceptio translationis eorum in locum pium, aut exceptio defectus dominii in repetente, vel etiam præscriptio eorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

hique admittuntur ad repetendas res ecclesie Parochialis; cum eorum quoque interfit, ne eorum ecclesia parochialis vergat ad inopiam. Gloss. *cu. in c. si quis. v. personis.* Abb. *ibidem num. 8.* Pirh. *loc. cit.* unde etiam sine literis de rato & mandato agere possunt pro bonis & juribus dictae ecclesie. Gloss. *in cit. c. v. alienata in fine.* Pirh. *cit. num. 77.* Praeter ceteris autem id competit patronis laicis illius Ecclesie, ut cum Bartol. *in l. jubemus C. de SS. eccles.* Redoan. *loc. cit. rub. 33. quest. 22. §. sed deinde num. 10.* apud Wiestn. *h. t. num. 132.* tum quia juxta *Can. statutum.* 16. *quest. 1. Can. decernimus. ibid. quest. 7.* & Gloss. *in c. nobis. de ju-rep. v. modeste.* obligationem habent defendendi ecclesias a se & antecessoribus suis fundatas vel dotatas, ne dotes & bona earum male alienata dilapidentur: tum quia hoc ipso creatur iis praedictum grave, dum diminutis ecclesiarum & beneficiorum redditibus per istiusmodi alienationes & distractiones difficilius reperiuntur idonei earum rectores ab iis praesentandi, ut apud Wiestn. *Castrop. tr. 13. d. 1. p. 1. §. 2. num. 6.*

Quest. 189. An & qualiter a Papa revocari possit aut debeat alienatio rerum ecclesiasticarum ab ipso ejusve antecessore facta?

Resp. sicut Papa potest ex justa causa res ecclesie alienare, ita eas factas a se aut praedecessore suo potest ex justa causa, puta, boni publici Ecclesie revocare & irritare, non minus quam Princeps secularis ad exigentiam boni publici potest contractus a se factos rescindere. Delb. *de imm. eccl. c. 17. du. 18. num. 11. & 12.* Quin & ad hoc tenetur Papa ex officio, si advertat tales alienationes factas a se vel antecessoribus in Ecclesie detrimentum, quod alia via reparare non potest. Delb. *loc. cit. num. 13 & seq.* Neque his obstat, quod Princeps etiam Papa de jure naturali & divino teneatur stare contractui. Nam id verum est, quamdiu adest justa causa standi eidem; non vero, ubi haec deficit, & emergit causa resiliendi, nimirum vergens in detrimentum boni publici. Idem *num. 18.* remittens ad *l. c. 5. du. 1. §. 2. & du. 14. §. 12.* neque etiam ex eo talis revocatio impugnari potest, quod par in parem, adeoque unus Pontifex in alium Pontificem non habeat imperium. Nam Papa revocando alienationes factas a praedecessoribus suis, non exercet in eos imperium; sed in materiam sibi subjectam, sicut confessarius commutando poenitentiam impositam ab alio confessario, etiam superiore, idem *num. 19.*

Quest. 190. An & qualiter repentibus bona male alienata opponi possit exceptio translationis eorum in locum pium, aut exceptio defectus domini in repeteute, vel etiam praescriptio eorum?

1. Resp. ad primum: quod minus revocari possit alienatio, aut bona alienata restituenda sint, non obstat, quod ea translata sint in locum pium, aut applicata causae pie; cum adhuc talis alienatio facta sine causa efficiente aut debitis solemnitatibus fuerit invalida, & maneat irrita, adeoque revocationi & bona alienata repetitioni obnoxia.

2. Resp. ad secundum: neque, quod minus alienatio perperam facta revocari possit, resque repeteute restitui debeat, obstat exceptio seu defectus domini objectus repeteute; cum satis sit ad hoc probare, resillas, quae repeteuntur, fuisse in bonis ecclesie, seu ab ea possessas, & illegitime seu contra SS. Canonum praescriptum fuisse per Praelatum alienatas. Arg. *c. etsi illi. 12. quest. 2. & c. Episc. h. t. Berojus in idem c. num. 4.* Pirh. *h. t. num. 65.* Wiestn. 35. cum enim saepe valide difficile sit probare dominium seu proprietatem rei juxta *c. saepe. de restit. spol.* cedere idipsum saepe posset in grava praedictum & damnum ecclesie, si res male alienata ei restituenda non esset, nisi prius probato ejus dominio. Abb. *in c. Episcopi. num. 1.* Laym. *d. de reb. eccl. non alien. Thef. 38.* Pirh. *cit. num. 38. in fine.* Ac proinde per recuperationem rerum male alienatarum non tam agendum Ecclesie rei vindicatione; cum vindicanti incumbat probatio domini, & non sufficiat probatio possessionis habitae juxta *l. is qui ff. de R. V.* quam remedio possessorio, seu interdicto unde vi, ad quod sufficit probare possessionem rei ablatae, moment AA. cui monitioni non obstat, quod agenti hoc remedio opus sit praeter possessionem habitam etiam probare spoliationem seu agentem possessione dejectum, ut constat *ex c. consultationibus. de off. deleg. & Gloss. ibidem v. possessorum.* Nam eo ipso quod res ab Ecclesia possessa sine juris solemnitatibus ab ea citra illius culpam distracta seu alienata in alium transierit, possessione dejecta, & is, in quem res translata, spoliator censetur, ut eum Beroio. *l. c. sed ideo.* Redoan. *l. c. §. sed inde num. 8.* Wiestn. *h. t. num. 136.*

3. Resp. Ad tertium quamvis a possessore male fidei (qualis est, qui res ecclesie sine justa causa aut sine solemnitatibus alienatas ad se pervenisse novit) repeteute eas opponi nequeat praescriptio, utpote quae nullo unquam tempore cum tali scientia praescribi potuerunt. Opponi tamen potest praescriptio quadragenaria a possessore bona fidei seu juste ignorante, eas aliquando fuisse in bonis ecclesie, vel non subsistente causa, vel omittis solemnitatibus sibi aut suis praedecessoribus venditas vel donatas Communis liquidum & utroque jure, nempe *c. de quarta. c. ad aures. c. illud. de praescript. Anst. quas actiones C. de SS. eccl. & Novell. 131. c. 6.* ejusque interpretum, puta, Molin. *de just. tr. 2. d. 78. n. 1.* Covar. *in reg. possessor. p. 2. §. 2. n. 3.* Less. *de just. l. 3. c. 6. n. 26.* Barbof. *jur. eccl. l. 2. c. 38. n. 16.* aliorumque autoritate passim firmata sententia habet; bona ecclesie contra eandem, si Romana est inferior, spatio 40. annorum, si Romana est centum annis (quod privilegium quibusdam Monasteriis, aut etiam religiosorum Ordinibus a variis Pontificibus communicatum testantur Barbof. *in c. cum vobis. de praescript. num. 3.* Donat. *in pr. regular. Tom. 1. p. 2. tr. 10. quest. 10.* apud Wiestn. *n. 139.* & alii) legitime praescribi, adeoque vere & irrevocabiter transferri eorum dominium. His non obstante *c. hoc consultiissimo. h. t. in 6.* alienationibus rerum ecclesiasticarum, male factis ita vires adimentis, ut jus nullum nullamque etiam praescribendi causam pariant. Praeterquam enim, quod dispositionem hujus cap. aliqui AA. procedere velint de eo tantum possessore qui juris solemnitates omittas ad valorem contractus necessarias ignoravit, eo quod censent ignorantiam juris manifesti non sufficere ad bonam fidem, adeo-

adeoque nec ad præscriptionem fundandam. Quod, cum negent alii quò ad præscriptionem tricennalem vel quadragenariam, dum ea titulum non exigat; melius respondere videntur, citatum *Cap.* procedere tantum in casu speciali, quo ecclesiarum Prælati & Rectores ecclesias earumque bona immobilia & jura laicis submitunt, eosque ecclesiarum rerum & jurium advocatos & defensores constituunt, & tanquam dominos & superiores recognoscunt sine speciali Sedis Apostolica licentia. Contra quod cit. C. iis specialiter prohibentur, irritatis etiam omnino eorum desuper factis contractibus, etiam juramento firmatis, ex ea iustissima ratione, ut cum Gloss. *ibidem v. speciali.* Archid. *ibid. num. 2.* Franc. § *contractus, num. 4.* Pirh. *h. t. num. 60.* Wiestner. *num. 141.* Quod istiusmodi submissio non solum habeat speciem alienationis; sed & sit servitus, quædam, adeoque Ecclesie periculosior, & in qua cautius agendum, utpote libertatem ecclesie subvertens, exponendo eam laicorum vexationibus & oppressionibus. Atque ita per dispositionem hujus *Cap.* vis omnis præscriptionis in his contractibus fundatæ impeditur. Neque etiam his obstanti constitutione Pauli IV. quæ incipit: *injunctum: edita 1555. idibus Julii,* per quam absolute negatur repetitioni rerum male alienatarum opponi posse exceptionem præscriptionis. Siquidem ea ab illius Successore Pio IV. redacta ad terminos juris communis per constitutionem ab eo editam 1569. *qua incipit: provida.* Neque denique obstante, quòd vel ipsa præscriptio talis, utpote translativa domini sit alienationis species. Nam non omnis alienatio rerum ecclesie prohibita; sed ea, quæ caret solennitatibus requisitis, veluti certam formam præscripta ad sui valorem, qualis non est, seu forma sua præscripta legitima & canonica non caret præscriptio bona fide per annos 40. continuata, adeoque vim canonice alienationis habet. Bald. apud Redoan. *l. c. rub. I. c. 3. n. 13.* teste Wiestner. *cit. n. 141. in fine.*

Quæst. 191. An & quando Ecclesia læsa per alienationem rerum suarum restituenda in integrum?

R Esp. primò: Dum ecclesia læsa per alienationem factam illegitimè, adeoque invalidam, locus non est restitutioni in integrum juxta *L. in causa. cognitione §. 1. & 2. ff. de rest. in integ.* est enim restitutio hæc juxta *L. in causa. ff. de minorib.* remedium extraordinarium, introductum in subsidium deficientis remedii ordinarii; quale, dum actus, ex quo secuta læsio, ipso jure invalidus est & nullus, est dictio de nullitate, seu revocatio actus per viam nullitatis, quando nimirum Judex pronunciat, contractum alienationis fuisse nullum.

2. Resp. secundò: Dum vero alienatio valida quidem est, & ipso jure subsistit; quia facta ex justa causa & cum requisitis solennitatibus; exinde tamen enormiter læsa reperitur ecclesia; quia v. g. infra dimidium justii pretii pro re vendita recepit (quo casu alienationem adhuc ipso jure subsistere patet ex *c. cum dilecti. c. cum causa. de empion. & vendit.* & ex *c. ad nostram. h. t.* & passim docent AA.) ab ecclesia vel conventu, & concedi ei debet

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

à Judice restitutio in integrum, ut constat ex *cit. c. ad nostram.* Uti etiam dictæ restitutioni locus adhuc erit, dum per alienationem enormiter læsa ecclesia, non quidem ratione justii pretii, sed ex alio capite, modo alienatio fuerit valida. Ad quod si dicatur, alienationem hoc ipso, quòd sit damnosa, non cedere in utilitatem illius, ac proinde esse invalidam; cum ad valorem illius requiratur, ut sit utilis ecclesie, & sic locum non esse restitutioni in integrum. Facile ad hoc respondebunt AA, qui cum Gloss. *in cit. c. ad nostram. v. enorme.* Covar. *l. 2. var. c. 17. num. 1.* Felin. *in c. qua ecclesiarum. de constit. Molin. cit. d. 468. concl. 6.* Vasq. *in opusc. de retrib. c. 2. §. 1. num. 30.* Bonæ. *de contract. d. 3. quæst. 8. p. 4. num. 9.* Pirh. *h. t. num. 35.* & aliis valde probabiliter docent, sufficere ad valorem alienationis causam præcedente tractatu & cognitione, judicatam seu existimatam justam. V. g. esse eam ecclesie utilem, etsi re ipsa talem non fuisset postmodum deprehendatur; ac ita adhuc locum esse restitutioni in integrum. AA. verò, qui cum Navar. *in comment. de alien. rer. eccles. num. 9.* Castrop. *tract. 11. d. unic. p. 15. §. 1. num. 2.* & aliis docent, talem alienationem factam ex causa solum existimata justa non valere; eò quòd jura absolute requirant causam justam, qualis non est, quæ tantum putatur talis; consequenter admittent, in eo casu non esse locum restitutioni in integrum proprie tali; sed remedium ordinarium, nempe dictionem de nullitate, esse adhibendum. Et sic peti adhuc restitutionem rei alienatæ, quæ non est proprie restitutio in integrum. De cætero circa restitutionem in integrum faciendam in casu valida alienationis graviter læsivæ notanda sequentia. Primò ante omnia ecclesia probare debere se læsam, alias non restituendam. Mascard. *de probat. concl. 1273. num. 5.* Barbof. *in collect. ad c. ad nostram. h. t. num. 4.* Secundò, quòd si ecclesia enormiter læsa, succurratur ei per restitutionem in integrum, etiam post quadriennium. Abb. *in cit. c. ad nostram. num. 5.* & cum illo Pirh. *h. t. num. 74.* Tertio, quòd restitutio ecclesie in integrum contra laicum peti possit & fieri à Judice ecclesiastico, si bona non sint feudalia. Pirh. *num. 75.* dicitur, hunc esse casum specialem, in quo actor non cogatur sequi forum rei. Barbof. *loc. cit. num. 3.* citans Covar. *var. l. 1. c. 4. num. 2.* Guttier. *qq. Can. l. 1. c. 34. num. 10.* Pet. Barbof. *in L. hæres absens. ff. de judic. num. 33.* &c. Rationem addit Pirh. quòd in tali alienatione supponatur aliqua deceptio, saltem materialis, intervenisse, adeoque latius loquendo, dici possit quoddam sacrilegium, quòd juxta *c. cum sit de for. comp.* spectat ad forum ecclesiasticum. Quin & hoc ipsum, seu spectare ad forum ecclesiasticum, generale esse omni privilegio concessio ecclesie, ait apud eundem Abb. *in cit. c. cum sit n. 2. & 6.* Verumtamen istiusmodi restitutionem ecclesie contra laicum in Imperio Romano solere peti & fieri coram Judice seculari, cum Laym. *de reb. eccl. non alienand. thes. 73.* notat Pirh. *loc. cit.* Quartò, quòd restitutio hæc ita fieri debeat, ut unusquisque, nempe tam ecclesia læsa, quàm emptor bonæ fidei, seu ad quem res valide alienata transit, jus suum integrè recipiat. pro ut dicitur *L. quòd si. restitutio. ff. de minor. cum, ut Gl. in c. ad nostram. v. sufficere.* per eam omnia in pristinum statum reponenda, ut neutra pars sit in damno vel lucro. Unde emptori non tantum resti-